

מתנת חיים

שמחת תורה תשע"ז | אוקטובר 2016

לחת מעצמנו

כאלף אנשים בישראל ממתינים בכל שנה לתרומת כליה שתציל את חייהם. חלקם הולכים לעולמם לפני שנמצא תורם. מאז שהקים הרב ישעיהו הבר את "מתנת חיים" הרשימה הולכת ומצטמצמת, בזכות מתנדבים עם סיפורים מרגשים שהבינו שאין סיפוק גדול מזה: להעניק לאדם אחר חיים, בלי להסתכן

האיש שמפרק מטענים ביום ומציל חיים בשעות הפנאי [10]

איך נראים החיים העצובים ברשימת המתנה להשתלה [4]

סיפורו של הרב הבר, מהדיאליזה ועד למהפכה [12]

שלושה צמדים של אחים שמוכיחים שהכל עניין של חינוך [16]

וגם: קרן נויבך, יועז הנדל ורועי שרון

04 כך נראים חייה של חולת כליות, בהמתנה לאדם זר שיציל אותה

06 מחוברים בגוף ובנפש: התרומה היחודית של תמנע לחמזי

09 העיתונאית קרן נויבך על הצעד שממלא אותה בתקווה

10 מה זו כבר תרומת כליה עבור חבלן שמפרק מטעני חבלה

12 סיפורה של המהפכה, ושל הרב ישעיהו הבר שמוביל אותה

14 עד כמה מדובר באמת בהליך בטוח מבחינה בריאותית?

16 ותודה להוריי: שלושה צמדים של אחים, שתרמו בזה אחר זה

20 הנתינה מדבקת: כשכל היישוב מתגייס ביחד לתרום

22 הרופא הבכיר שמצא את עצמו בצד השני של סכין המתנחים

עורך: יהודה שוחט | עיצוב: אורנה אושרי
יח"צ: רוני רומר - גלאי תקשורת
מו"ל: ירח טוקר | הפקה: מירי שבתאי
צילומים: שלומי כהן, קובי הרצבי

מתנת חיים, כנפי נשרים 15,
בית התאומים גבעת שאול ירושלים
טלפון: 02-500-0755 | 02716*
פקס: 072-255-5757
matnato@gmail.com | www.kilya.org.il

בחסות

בזכותכם

אם היו מבטיחים לכם שבפעולה פשוטה יחסית תוכלו להציל את חייו של אדם, לא הייתם מנסים? זה בדיוק מה שאנחנו מבטיחים. תרומת כליה מן החי היא הדרך הטובה והבטוחה ביותר כיום להעניק התחלה חדשה למאות ישראלים שעומדים ברשימת ההמתנה וחייהם בסכנה יומיומית

מ

עטות הן ההזדמנויות האמיתיות שנקרות בדרכנו להציל חיים. באמת, לא כמטאפורה. במקרה של "מתנת חיים", לא נדרש מאיתנו לזנק על רימון ולהקריב את חייו עבור החיים. גם לא לקפוץ למטילת רכבת רגע לפני שהיא מגיעה, כדי למשוך אדם זה או אחר שנפל. אפילו לא לגנון בגופנו על ילד בזמן נפילת טילים. כל שנדרש מאיתנו זו פעולה פשוטה, שעבורנו היא אולי מעט מכאיבה אך בטוחה לחלוטין, ועבור אדם אחר המשמעות שלה היא חיים חדשים – תרומת כליה.

כמה דברים אמורים שתי כליות יש לו לאדם. כמעט כולנו יכולים לתפקד היטב גם עם אחת. בישראל ישנם מאות אנשים שטובלים מאי ספיקת כליות כרונית. כלומר, הכליות שלהם לא מתפקדות. כדי לחיות הם נזקקים לטיפול דיאליזה תכופים, וחייהם אינם חיים. רשימת ההמתנה לתרומת כליה בישראל עומדת על לכל הפחות כ-800 איש ואישה, צעירים ומבוגרים. בכל שנה הולכים לעולמים עשרות מהם, בטרם עת, משום שלא נמצאה כליה שתאים להם.

לנו, לכולנו, יש את האפשרות להציל אותם. עד היום תרמו כ-360 אנשים כליה בהתנדבות מלאה, בזכות הפעילות של עמותת "מתנת חיים". קשה להפריז בחשיבותה של המהפכה שמובילים העמותה והעומד בראשה, הרב ישעיהו הבר. אם כל אדם הוא עולם ומלואו, הרי שמאות עולמות ניצלים ונבנים בכל שנה, בזכות החיבור בין התורמים לבזקקים להשתלה.

התהליך עצמו אמנם לא נטול סיכונים, אך עד היום כל אלה שתרמו כליה נהנים מחיים מלאים ועשירים, וחוזרים בתוך זמן קצר לתפקוד מלא. יותר מכך, הם זוכים בקשר ייחודי, בלתי ניתן לתפיסה, ולחיים עם משמעות שאי אפשר לקנות גם בכל הכסף שבעולם.

זה התחיל בניסויים בבעלי חיים, והמשיך בתרומות שניתנות מכל

הלב. בתחילה ההשתלות כשלו, אך כיום מלמדים הנתונים על תפקוד של הכליה המושתלת במשך עשרות שנים לאחר ההשתלה. ומשמעותו של התפקוד הזה, עבור המושתלים, הוא חיים ללא דיאליזה. הם יכולים לחזור לעבוד לפרנסתם, להביא ילדים, לעסוק בפעילות ספורטיבית. לחיות, ממש, כאחד האדם.

במגוון שלפניכם תוכלו לקרוא את סיפוריהם של הממתינים להשתלה, וגם את סיפוריהם של התורמים: גברים ונשים, צעירים ומבוגרים, מכל חלקי החברה הישראלית, שהתנדבו להציל חיים. דרכם, ננסה להסביר את התהליך ולהראות עד כמה הוא פשוט יחסית, ועד כמה הסיכונים שאנחנו נוטלים ביום יום גדולים מהסיכון שבתרומת כליה מן החי.

כמובן, התהליך עצמו אינו פשוט. לא כל מי שמעוניין לתרום גם יכול. ולא כל מי שיכול, תורם בסופו של דבר. ראשית, עוברים המועמדים לתהליך ארוך של בדיקות מקיפות משתי סיבות: כדי לוודא שהם באמת ובתמים תורמים מהמניעים הנכונים, וגם כדי לוודא שגופם מתאים ושאינו סיכונים מיוחדים בתרומה.

כארבעים אחוז ומעלה מהמתנדבים נפסלים בסופו של דבר. בהמשך, צריך למצוא את חולה הכליות שמתאים לתרומה, בעיקר מבחינת סוג הרם. לעיתים קורה שאדם רוצה מאוד לתרום, ונמצא מועמד מתאים, אך לבסוף מתגלה שהתרומה לא יכולה לצאת לפועל. כך, גם אם תחליטו שאתם רוצים להציל חיים, יהיה לכם מספיק זמן להפוך בהחלטה הזאת שוב ושוב עד שתהיו שלמים איתה לחלוטין.

ב"מתנת חיים" לא מסתפקים בחיבור בין התורמים לבין חולי הכליות.

הרעיון הוא ללוות את כל התהליך, מראשיתו ועד סופו, וגם לאחר מכן. לוודא שהתורמים והמושתלים חשים בטוב וממשיכים בחייהם. לוודא שהם מטופלים כראוי.

הליוי כולל תמיכה בכל הנוגע להליכים הביורוקרטיים, תמיכה מוראלית, ייעוץ רפואי, ולעיתים אף ליווי פיזי לתורמים בודדים או דוברי שפות זרות. "מתנת חיים" עובדת בשיתוף פעולה הדוק עם משרד הבריאות, ובתי החולים השונים, וכל שאלה נברקת לפרטיה.

יהיו שיאמרו: מה יקרה אם אני אודקק יום אחד לתרומה, ובני משפחתי כבר תרמו לאחרים? בעולם האיריאלי, זה שעל כינונו אנחנו פועלים ללא לאות, אין בעיה כזאת. כולנו משפחה אחת, ואם מישהו שתרם יודקק בעתיד לכליה – יהיה מי שיתרום לו. תוכלו לראות את הדילמות הללו ואת פתרונן בסיפורם של כמה וכמה אחים שתרמו כליה, בדיעה שכל ישראל ערבים זה לזה.

התפקיד העיקרי שלנו, ב"מתנת חיים", הוא ההסברה והעלאת המודעות לתרומת כליה בקרב תורמים מתנדבים ובקרב בני משפחה של חולים.

המטרה היא שבסוף התהליך, כבר בשנים הקרובות, לא תהיה רשימת המתנה: כל מי שיודקק לכליה גם יקבל אותה מיד, בלי הצורך לעבור טיפולי דיאליזה.

אין לארגון מטרות רווח או אינטרס אחר, מלבד הצלת חיים. לצורך כך מושקעים כל המשאבים, ולמען המטרה הזו אנו מוציאים גם את המגזין הזה. משום שכל המציל נפש אחת, כאילו הציל עולם ומלואו. לכולנו יש את הכוח להפוך את המילים האלה למעשים. ●

המטרה העיקרית שלנו, ב"מתנת חיים", היא שבסוף התהליך, כבר בשנים רשימת המתנה: כל מי שיודקק לכליה גם יקבל אותה מיד, בלי הצורך לעבור טיפולי דיאליזה

החיים ברשימת ההמתנה

"אני בסכנה יומיומית. אני לא יכולה לחשוב על שום דבר, מלבד טיפולי הדיאליזה. אני יודעת רק שאם תימצא לי כליה מתאימה אוכל להתחיל לחיות מחדש. להיות כמו כל אדם. כמוכם".
מירית יעקב, רק בת 29, מדגימה איך נראים החיים כשיותר ממחציתם חולפים בהמתנה שמישהו זר יציל את חייה

משה ביטון

"מהתקופה הראשונה שלי עם המחלה אני לא זוכרת כלום חוץ מהדיאליזה. רק דיאליזה ודיאליזה ודיאליזה. אחרי ההשתלה, למשך זמן מה, נחשפתי שוב לעולם. ואז שוב חזרתי לדיאליזה"

כבר 21 שנים, שהחיים של מירית יעקב מתנהלים בהמתנה. פה ושם יש רגעים של תקווה, ושוב היא חוזרת לעמוד בתור. לחכות למישהו שיושיע, שיעניק לה חיים חדשים. שיאפשר לה לצאת לבלות, לעבוד באופן מסודר, לנהל זוגיות יציבה. להיות כמו כולם.
"החיים ברשימת ההמתנה קשים, קשים מאוד", היא אומרת. "אתה תמיד חושב ומאמין שכל רגע זה יסתיים, אבל ההמתנה נורא קשה. החיים עם המחלה שלי מאוד דינמיים. יום אחד אני יכולה להרגיש טוב, ויום למחרת לגמרי כמו סמרטוט. לא מסוגלת לתפקד. מאוד קשה לשלב עם זה חיים רגילים, שגרה ועבודה".

כשהחיים מתהפכים

"היום אנחנו יודעים שיש לי נטייה כזאת במשפ" חו", אומרת מירית. "בהתחלה, כשגילוי שאני סובלת מהמחלה, לא ידענו. רק כשכל המשפחה התגייסה כדי לחפש לי תורם כליה, גילינו שלבנות במשפחה שלנו יש לופוס רדום".
בשנים הראשונות מאז גילוי המחלה, עברה מירית שלל טיפולים כדי לא להגיע למצב של דיאליזה – טיפול קשה שבמסגרתו עובר הרם של המטופל דרך כליה מלאכותית, מחוץ לגופו. בשנת 2003, לא נותרה עוד ברירה. "במשך שש שנים טופלתי בדיאליזה", היא אומרת, "וכל הזמן הזה פשוט לא עשיתי כלום. הלכתי לבית הספר, אבל אני לא זוכרת שום דבר מלבד הדיאליזה. היא השתלטה לי על החיים".
איך?

"היו אשפוזים בגלל בעיות שהלופוס גרם לי תוך כדי הדיאליזה. הגעתי לבית החולים עם המוגלובין מאוד נמוך. הלופוס גרם להמוליזה – פיצוץ של כדורי ריות דם אדומות, והתוצאה היא אשפוזים ממושכים. המחלה הזאת עשתה לי את כל מה שהיא יכולה לע" שות, ממש. אפילו הריאות שלי כמעט נפגעו. התמורדרות מאוד מאוד קשה".
לפני שבע שנים, בינואר 2009, הגיעה התפנית הראשונה בעלילה. רגע של אופטימיות, של אור בקצה המנהרה. אחרי שנים של המתנה נמצא למירית תורם, אדם שנפטר והיה חתום על כרטיס אר"י לת" רומת איברים.

מירית הובהלה לבית החולים בלינסון וקיבלה כליה חדשה, אבל התקווה נמוגה די מהר. "לצערי ההשתלה לא הצליחה", היא אומרת בצער. "בהתחלה הכליה לא עבדה, ולקח חודש וחצי עד שהיא התחילה לפעול. במשך תקופה היה בסדר, עד שהגעתי לבריקה שגרתית ובבריקות הרם גילו שהכליה בכלל לא מתפקדת. שוב מיון, שוב דיאליזה וניסיונות להציל את הכליה. הצלחתי לשרוד כך איכשהו עד דצמבר 2012, ואז כבר לא היה מה לעשות יותר".

לשרוד בקושי

מאז, כבר יותר משלוש שנים, מירית שוב ברשימת ההמתנה. מתפללת ומייחלת ליום שבו מישהו יחליט לתרום לה כליה ולאפשר לה לשוב לחייה. בינתיים היא מתגוררת עם הוריה בקריית אתא, עובדת בחברת החשמל ("רק שם היו מוכנים לקבל את ההיעדרויות, ולבוא לקראתי עם כל הטיפולים") ומנסה לשמור על אופטימיות.
"שלוש פעמים בשבוע אני מגיעה למכון דיאליזה כדי לעבור את הטיפול, שנמשך בכל פעם שלוש וחצי שעות שבמהלכם מנקים לי את הדם", היא אומרת. "הבעיה היא שאני הולכת ונחלשת, מגיעה לטיפולים עם לחץ דם נמוך מאוד שמקשה על הטיפול, וממש קשה לי לשרוד את הדיאליזה. איכשהו, עם הפסקות, אני מצליחה לעבור את זה".

חיפשת תורם מבני המשפחה?

"ניסיתי לגייס קורם כל המשפחה. ההורים וארבעת האחים שלי נבדקו, אבל התברר שאין התאמה בינינו או שאצל חלקם התגלה סיכוי לפתח לופוס בעתיד ולכן הם לא יכולים לתרום. ניסיתי למצוא עוד אנשים מהסביבה שלי – גיסים, חברים – אבל עד היום לא מצאתי תורם מתאים, במתנת חיים' מלוויים אותי ומסייעים לי".

איך נראים החיים ברשימת ההמתנה?

"יש יומיים בשבוע – שני ורביעי – שבהם אני לא עובדת. טיפולי דיאליזה ויכולה קצת, אם יש לי כוח, לפגוש את המשפחה או חברים. אסור לי כמונן לצאת לבלות, לשתות אלכוהול או דברים כאלה. בכלל, עדיף להימנע משתייה במקרה שלי, אבל אין לי ברירה בגלל לחץ הדם הנמוך".

זוגיות?

"קשה לי אפילו לחשוב או לדמיין את זה. מי שלא מכיר דיאליזה, לא יוכל להבין. מהתקופה הראשונה שלי עם המחלה אני לא זוכרת כלום חוץ מהדיאליזה, באמת. כלום. רק דיאליזה ודיאליזה ודיאליזה. אחרי ההשתלה, למשך זמן מה, נחשפתי שוב לעולם שבו לו טוב. הייתי עושה הכל מהכל. ואז שוב חזרתי לדיאליזה, והיה קשה גם נפשית. אז אני לא ממש יכיר לה לחשוב על שום דבר חוץ מהחיים המעטים שיש לי – ואלה חיים עם עננה תמידית מעל הראש. אני כל הזמן צריכה לחשוב שמא משהו יקרה לי. ולא רק אני, גם אנשים בסביבתי חיים בחשש מתמיד לגורלי".
המחלה עצמה נמצאת כיום בשליטה. מירית מטורפת באופן קבוע בכדורים, אבל הנוק כבר נעשה. "הלופוס הוא לא הגורם לדחייית השתל", היא מבקרת.

"הבעיה היא שאני הולכת ונחלשת, מגיעה לטיפולים עם לחץ דם נמוך מאוד שמקשה על הטיפול, וממש קשה לי לשרוד את הדיאליזה. איכשהו, עם הפסקות, אני מצליחה לעבור את זה"

שת להבהיר. "הרבה אנשים אומרים לי שבטח הלוי פוס יגרום גם להשתלה הבאה להידחות. אין קשר בין הרברים. ההשתלה לא הצליחה כי זה משהו שקורה לפעמים, השתלות מן המת גם כך הן בסיכוי נמוך יותר להיקלט".
אחרי כל כך הרבה שנים, עוד יש תקווה שזה יקרה? "במקרה שלי, בגלל שעברתי השתלה אחת, יש לי הרבה נוגדנים. הבנתי מ'מתנת חיים' – עמותה שעושה ממש עבודת קודש, ומשקיעה אין סוף בשבילי ובשביל חולים אחרים – שהם בודקים עבורי כל הזמן אנשים, אבל עוד לא נמצא מישהו עם התאמה מספיק טובה. אני מאמינה שאם יהיו יותר תורמים אלטראיסטים, ויותר אנשים יבדקו, הסיכויים שלי יגדלו משמעותית".

איך מחזיקים מעמד בינתיים?

"במקרה שלי, בגלל לחץ הדם, אני בסכנת חיים אמיתית. יום יומית. הרבה פעמים הפסיקו לי את הדיאליזה באמצע בגלל לחץ הדם, ונאלצתי לחזור למחרת. לפעמים סובלת גם מחסימות, שמצריכות ניתוחים. זה מסוכן. לי אין כל כך ברירה, אני מנסה להרים את הראש ולקוות. אני יודעת רק שאם אעבור השתלת כליה מוצלחת אוכל להתחיל את החיים מחדש. להיות כמו כל אדם, כמוכם. לחיות. בינתיים המשפחה תומכת בי, והעמותה בראשות הרב ישעיהו הבר שבוכותם עוד יש לי בכלל תקווה, ממש כמו משה פחה. מקווה שאנשים שיקראו את הסיפור שלי, יבינו מה הם יכולים לעשות במאמץ מינימלי".

היא יהודיה, הוא דרוזי.
היא מקיבוץ בגליל, הוא מהכפר ירכא. היא תרמה לו כליה, הוא קיבל חיים. תמנע גבאי־מרקוביץ' העדיפה מראש לתרום לחולה לא יהודי - חמזי גביש - כדי לקרב לבבות, למחות וגם כדי לעורר מודעות. על הדרך היא זכתה בחברי אמת ובסיפוק ששווה הכל

ברית דמים

ברי כץ

חמזי: "לפני כשנתיים אמרו לי לחפש תורם או ללכת לכיוון דיאליזה. עד שפגשתי את תמנע עברתי שלושה תורמים שלא התאימו. עכשיו המעמד מרגש מאוד"

תמנע: "אנחנו, הבריאים, יכולים לשפר את איכות חיי החולים ולהאריך את חייהם. יש מחסור של תרומות בקרב הציבור הלא יהודי וגם בציבור החילוני"

חיים" הוא שומר מצוות, ומשום שהתורמים הראי שונים היו כאלה, הרי שהיכרות עם התחום עמור קה ומקיפה יותר בקרב הציבור הרחי. אדם קרוב אצל עצמו. שום סיבה אחרת. והנה, אנחנו כאן כדי לשנות ולגוון את התמונה.

"אני יודעת שאני אחת הנשים החילונית הבר דדות שתרמו", סיפרה זמן קצר לאחר הניתוח, ממש לפני שבועות ספורים. "הסיפור שלנו קיבל תהודה במגזר היהודי והמשמעות של זה היא לא רק לרתום יהודים לתרום גם לערבים, אלא לעורר את המודעות בחברה הערבית. שיתרמו בתוך עצמם. זה גם חשוב. מבחינתי התרומה צריכה להיות חוצת מגזרים. אדם הוא אדם, יהודי או ערבי, דתי או חילוני."

איך בכלל הגעת לזה?
"נחשפתי בתקשורת לאנשים שתרמו, בדיע בר אני אפילו לא יודעת לשים ממש את האצבע על הסיבה הראשונית. ראיתי כתבות, אולי כאחד מיומני טוף השבוע בטלוויזיה, מתישהו לפני כשנה. ככה התחלתי לגלגל את זה בראש. נכנסתי לגוגל, כתבתי 'תרומת כליה', והתחלתי לקרוא. מפה לשם הגעתי למחלקת ההשתלות בבילינסון וגם למתנת חיים."

חמזי גביש, ששכב לא רחוק ממנה באותה מח' לקה בבית החולים, עדיין מתקשה לעכל. "אני מתאושש, שלומי טוב והבדיקות תקינות, והכל

מהמגזר. או רציתי לעזור במקום שהכי נדרש. זה השתלב היטב ברצון שלי לגרום לחשיפת הטוב ולהביא לקירוב לבבות".

מאיפה זה בא?
"אני עוסקת בתחום של צרכים מיוחדים כבר 11 שנה, במסגרת עבודתי בקרן שלם, ואני עובדת עם כל המגזרים בארץ. כמנהלת תחום פיתוח כוח אדם בקרן, התפקיד שלי בין השאר הוא להכשיר צוותים בכל הארץ, בכל המגזרים, שיעבדו במסגרות של אנשים עם מוגבלות שכלית־התפתחותית. אני נחשפת כל הזמן לעשייה חברתית ולא נשים נפלאים מכל המגזרים שעושים טוב. זה היה חלק מהעניין, לתרום בעצמי עוד משהו. להראות את הטוב".

ותודה לגוגל

היא בת 50, ומעבר להחלטה המיוחדת שלה לבחור בנתרם שאינו יהודי, תמנע היא גם דוגמה יוצאת דופן מסיבות אחרות: היא אחת החילוניות היחידות שתרמו עד כה. מבין יותר מ-350 איש שכבר תרמו כליה במסגרת הפעילות של עמותת "מתנת חיים", רק מעטים אינם חובשי כיפה.

הסיבות לכך רבות ומגוונות, אבל בעיקר - אפקט העדר, במובן החיובי של המילה. משום שהרב ישעיהו הבר שקיים את עמותת "מתנת

רגע אפשר היה להתבלבל ולחשוב שמדובר בטקס חתונה אותנטי, עם ההמוני לה, החיבוקים בין המשפחות והצהלולים. רק שהמקום שבו זה קרה - היחידה להשתלות בבית החולים בילינסון - מלמד על טיבו הייחודי של האירוע: מפגש מרגש, ראשון, בין תמנע גבאי־מרקוביץ' לבין חמזי גביש. היא מקיבוץ כברי בגליל המערבי, הוא מהכפר ירכא. היא יהודיה, הוא דרוזי. היא תרמה את כלייתה, הוא קיבל אותה וזכה בחיים חדשים.

לא בכדי ביקשה תמנע לתרום דווקא ללא יהודי. עבודה, זאת הייתה אמירה. לא רק נתינה מעצמה, אלא פעולה ממשית עבור החברה הישראלית כולה. "כל הזמן אני שומעת בתקשורת ובציבוריות על ההקצנה בשיח, על ההתלהמות", היא אומרת. "יש הקצנה ויש התלהמות, אבל זה לא הרבר הבלעדי שקיים כאן. יחד התחברו לי הרצון לעשות משהו משמעותי, עם הבעת מחאה".

בלומר?
"זה היה אחד הרברים שהניעו אותי: מעבר להחלטה לעשות טוב לאדם ספציפי ולסייע לו, גם לומר אמירה חברתית. לכן אמרתי שכמוכן שאהיה מוכנה לתרום לכל אחד, אבל הבנתי שמי שאיננו יהודי מחכה זמן רב יותר משום שאין תורמים רבים

קרן נויבך

על תקווה ואמונה באדם

לצאת טוב יותר? ונמשך בשאלות כבדות הרבה יותר עם השלכות הרבה יותר משמעותיות שיכולות לייצר אותנו לילות ארוכים. אנחנו נמצאים במלחמה מתמדת עם עצמנו כדי להיות טובים יותר.

מה שמעניין הוא שהאלטרואיזם הוא חלק בלתי נפרד גם מעולם החי. הירעתם למשל שציפור מתחזה לפצועה כדי לפתות טורף ולהרחיקו מגר זליה? תנשמת מאכילה גוזלים יתומים של תנשמת אחרת; בכון מקריב את עצמו במאבק מול ברדלס כדי להציל את יתר בני הלהקה. בעלי החיים מבינים היטב את הצורך בשיתוף פעולה, בעזרה הדדית ולעיתים בהקרבה (מתוך מאמר של אהוד אמיר באתר הירען). ואז, תסתכלו עלינו, על החברה האנושית: הרי ברור שאנחנו טובים יותר ומעניינים יותר וחוקים יותר וחכמים יותר, כשאנחנו נדיבים יותר ומ' כשא' שתפים יותר את האחרים במה ששלנו. כשא' נחנו מגלים סולידריות ואחריות לא רק לגורל הפרטי שלנו, אלא גם לגורלם של אחרים.

היופי במיזם "מתנת חיים" שהוא עונה היטב על אחד המשפטים הנחרדים שיש לנו "זה נהנה וזה אינו חסר". למרות שהתרחקנו רבות מהסר' גיה התלמדית של החצר והפולש ובעל הבית שאינו יודע על הפלישה, הכל כאן נעשה בה' סכמה מודעת, ברצון ומתוך מטרה ברורה וידועה. כי למרות קיומו של הסיכון המסוים בכניסה לנתיחה, הרי שהוויתור על כליה אחת ותרומתה לאחר, לאחר שנעשו כל הבדיקות רפואיות הדרושות, הוא צעד שאינו פוגע בסופו של דבר בתורם, גופנית ובריאותית. ואתם יודעים מה? אין לי ספק שהתורם מרוויח ממנו נפשית.

אם תרצו, זה המיזיו המחולט של גמילות החסדים ושל עוד משפט נפלא שראוי וכראי לחיות על פיו – גם אם לפעמים זה ממש קשה – "אהבת לרעך כמוך".

ששמעתי בפעם הראשונה על היוזמה לתרום כליה למישהו אחר, ככה סתם, בלי תמורה, בלי קשר משפחתי, נסערת. אפילו המונח "ככה סתם", אינו מתאים כאן. לתרום כליה? לעבור את הנתיחה הלא פשוט הזה, את ההתאוששות ממנו ולהשאיר את עצמך לאחר מכן עם כליה אחת בלבד? זה הכי לא "ככה סתם". מדובר בצעד משמעותי ביותר, עם השלכות בריאותיות ונ' פשיות. וראו זה פלא, אנשים באמצע החיים, מבלי שיקבלו דבר בתמורה, קמים ואומרים: "הנה אני, אני מוכן לתרום איבר מגופי, למען הצלת חייו של אדם אחר".

למעלה מ-350 אנשים אמרו את המשפט הזה לעצמם ואז תרמו את כלייתם לחולה שזקוק נואשות לתרומת כליה, במסגרת המי' זם יוצא הרופן ומעורר ההשראה של "מתנת חיים". יש בצעד הזה כל כך הרבה תקווה, כל כך הרבה אמונה ברוח האדם, בהיותנו טובים יותר ממה שאנחנו לעיתים חושבים על עצמנו, נו, ביכולת שלנו לראות מעבר לכאן ועכשיו ואני, עצמי וגופי.

אלטרואיזם, (וולתנות, זה המונח שבחרה האקדמיה. אני מודה כי הוא אינו חביב עלי. הוא אינו מעביר את הנתינה שאינה תלויה ברבר שיש בצעד אלטרואיסטי), מלווה את המיזם האנושי משחר נעוריו וזאת לצד האגואיזם, האנוכיות שנמצאת בצד השני של קשת ההתנהגויות. יום יום אנחנו נמצאים במאבק המתמיד בין הרצון לשים את הצרכים של עצמנו לפני הצרכים של אחרים, לפעמים אפילו תוך פגיעה בהם.

זה מתחיל בשאלות הקלות, "האם ארצה בתור לפני הגברת הקשישה שלא שמה לב?", "האם ארצה בביטול אל ועל עמית בעבודה מול הבוס כדי

מקסים בשם אבי ארו, שתרם לפני כחצי שנה דרך 'מתנת חיים'. יחידת ההשתלות של בילינסון חיב' רה בינינו והוא היה המנטור שלי בתהליך. זה מאוד מאוד עזר לי".

מכאן ואילך, התהליך היה די פשוט. עד כמה שתהליכים כאלה יכולים להיות פשוטים. "יצרתי קשר עם היחידה להשתלות בבילינסון והם זימנו אותי ליום כזה שעושים לתורמים ונתרמים", היא ממשיכה. "שלחו אותי לסדרה ארוכה של בדיקות שהייתי צריכה לעבור. במשך חצי שנה עברתי הער' כה רפואית מאוד מקיפה, רובה בקהילה. למולי סניף קופת חולים אצלנו התגייס לעזור, כי לא פשוט למי צוא תורים. התהליך לא קצר, אבל הוא מאפשר זמן להרהר, לשתף, להתעמק במחשבה".

למה, בעצם?

"המטרה היא לצפות את איכות החיים שלי בתור תורמת לעשרים השנים הבאות. לדאוג שהתרומה לא תפגע באיכות חיי. אנשים חושבים 'מה אדם בריא מכניס ראש למיטה חולה, אבל זה לא ככה. באמת שלא נותנים לך לתרום אם אתה לא בריא לחלוטין. עברתי כל כך הרבה בדיקות שהראו שאני כל כך בריאה. על כל חשר, שלחו אותי לעוד בדיקה. הכל כדי שלא אקח שום סיכון".

"העבודה שהם עושים שם בלתי רגי' לה', ממשכה תמנע ומתארת. "הם היו זמינים לי לכל שאלה, לכל רגע. רק כאשר מסתיימת ההערכה הגופנית והנפשית, מגיעים לוועדה הארצית של מרכז ההשתלות הלאומי. שם עוברים שיה מול פאנל כזה, שהם אלה שמא' שרים אותי סופית. גם זו, אגב, חוויה מעניינת".

באיזה מובן?

"הם רוצים לברוק שהבנתי היטב את הצעד שאני עושה ואת משמעותו, ולכן הם כמובן מקצינים ומאתגרים עם שא' לות לא פשוטות. לוודא שלא מקבלים תשלום, ושאיף אחד לא אילץ אותי. וטוב שכך".

פחות מחודש אחרי, ותמנע עדיין מר' חפת. "המסר שלי הוא שאנחנו, הבריאים, יכולים לשפר בצורה פשוטה יחסית את איכות חייהם של החולים ולהאריך את חייהם", היא אומרת. "יש היום מחסור של תרומות אלטרואיסטיות בקרב הצי' בור הלא יהודי, וגם בקרב הציבור החי' לוני. לכן ציינתי שאעדיף לתרום לבן מיעוטים – כדי לתת למי שזקוק לזה יותר, לעודר דו קיום ולעודר מודעות בקרב הציבור הלא יהודי".

"אחרי שנמצאת התאמה, שואלים אותך אם אתה רוצה להכיר את התרם ואם תרצה להיות איתו בקשר לאחר מכן. אין מחויבות. אני הבעתי את רצוני, גם מתוך סקרנות, ואני שמחה על כך. נוצר בינינו חיבור מהרגע הראשון. אני גם מניחה שני' שאר בקשר, בתקווה שזה יתאים גם לחמוי".

כשכולם מתגייסים

המשפחה והילדים הם כמובן חלק חשוב מאוד בתרומה. תמנע, בניגוד לרבים אחרים, שיתפה את הקרובים אליה כבר בתחילת הדרך, "אבל רק את המשפחה הגרעינית", היא אומרת. "הילדים (בני 19 ו-22) תמכו לאורך כל הדרך. היו כמובן גם הסתייגויות אבל זה בסדר. בדרך הכרתי בחור

המכש המשפחתי המרגש

תמנע: "כל הזמן אני שומעת בתקשורת ובציבוריות על ההקצנה בשיח, על ההתלהמות. יחד התחברו לי הרצון לעשות משהו משמעותי, עם הבעת מחאה"

בזכות תמנע", אמר, "ירשתי מחלה תורשתית מאבא שלי ולפני שמונה שנים מצבי השתנה. לפני כשנתיים אמרו לי לחפש תורם או ללכת לכיוון דיאליזה".

בין השאר בשל מצבו, גביש לא יכול היה לקבל כליה של אדם מת. "ער' שפגשתי את תמנע עבר' תי שלושה תורמים שלא התאימו", סיפר. "עכשיו המעמד מרגש מאוד. זו ממש ברית דמים".

כשתמנע שומעת אותו, היא מתרגשת. "כשהתקש' רו אליי בפעם הראשונה ואמרו שיש בחור בן 39, אבא שלושה ילדים מהכפר ירכא, התרגשתי עד רמעות", היא משחזרת. "נולדתי בקיבוץ כברי ומבחינתי אנחנו ממש מאותו הכפר. הרגשתי אושר גדול. כשנפגשנו ביום הנתיחה ואחריו שתי המשפחות התחברו כאילו אנחנו כבר מכירים מגלגול קודם. זה חיבור של היל' דים, ההורים והאחים שאי אפשר לתאר במילים".

חיבור מהרגע הראשון

החיבור המיוחד נמשך בשבועות האחרונים, מבית החולים ועד השחרור. "ההורים שלי מתק' שרים אליו כל יום לשאול מה שלומך", מחייכת תמנע. "המשפחה שלו קפצה אלינו לקיבוץ, להביא לנו קצת דברים טובים וטעימים. גם המחווה הקטנה הזאת מאוד ריגשה אותי. צריך היה לראות את המפגש הראשון בין המשפ' חות שלנו כדי להבין".

"ממש עשינו חתונה", מצטרף חמוי. "זה מדויק", ממשיכה גבאי-מרקוביץ'. "המפגש הראשון בבית החולים היה ספונטני. המשפחה שלו הגיעה, המש' פחה שלי הגיעה, ומשם זה התחיל. אחרי הנתיחה גם היינו מאושפזים בחדרים סמוכים באותה מחלקה, ויצא לנו להעי' ביר חלק מהזמן ביחד – שתי המשפחות. הרגשנו שנינו שיש כאן חיבור".

איך שאת מתארת את זה, נשמע כאילו הוא זה שתרם לך. "אני חייבת להודות שאולי תרמתי כליה, אבל אין ספק שקיבלתי אושר גדול וסיפוק אדיר שילכו איתי עוד שנים ארוכות", אומרת תמנע. "אני גם חייבת להודות למחלקת ההשתלות בבית החולים בילינסון, כל צוות המ' תאמים, הרופאים והאחיות שעשו עבר' דה מצוינות. אנשים לא מודעים למע' שים המיוחדים שנעשים במחלקה הזאת מדי יום. זה נפלא".

ביקשת לפגוש את חמוי, או שזה היה לגמרי מקרה?

100 בשבילך

כששאלו את אבי ארז למה לו להסתכן ולוותר על כליה, הוא צחק. "אחרי הכל", הוא אומר, "כחבלן במשטרה אני מסתכן בכל יום הרבה יותר". חצי שנה אחרי, הוא מנסה לשכנע גם אחרים להצטרף, ומדי פעם אפילו מתמרמר שאי אפשר לתרום כליה פעמיים

עמר לבנה

כ

שהחברים של אבי ארז הרימו גבה, ותהו למה לו לקחת סיכון ולעבור פרוצדורה רפואית שאין לו בה שום צורך, הוא צחק. "אחרי הכל, כחבלן במשטרה אני מסתכן בכל יום הרבה יותר", הוא אומר. "אפשר לומר שהעבודה שלי בתור חבלן היא הערכת סיכונים תמידית. כשהבנתי שמדובר בסיכון אפסי, ומה שעומד ממול זו הצלת חיים של אדם, לא הייתה פה דילמה. ההכרעה לתרום הייתה קלה".

בשלב מסוים, כשכבר היה עמוק בתהליך, פנה אליו קרוב משפחה והפעיל מכשש לחצים כדי לשכנע אותו לדרת מזה. "קודם כל שאפו", אמר לו. "אבל תקשיב. אני חושב על מה שאתה הולך לעשות, וזה נשמע לי טמטום מוחלט. יש לך ילדים, אתה לא יודע מה זה להוציא איבר מהגוף, מה יהיו ההשפעות". ארז הקשיב לו, אמר תודה, והלך לישון על זה לילה. למחרת השכם הוא התקשר אליו בחזרה. "תשמע", אמר לו, "יש לי שתי שאלות: לפני 25 שנה, אני זוכר שאיבדת את הטחול בתאונה. "נכון", השיב קרוב משפחה. "מאז, 25 שנה אתה חי חיים מלאים וטובים. אם היו אומרים לך שהטחול לא היה הולך סתם, אלא היית תורם אותו כדי להציל חיים, זה לא היה משנה לך כלום". קרוב המשפחה התבלבל, אבל השיב: "זה לא אותו דבר". ארז לא הרפה. "בסדר", הוא אמר. "עוד שאלה: כשהיית חייל בסדיר, קיבלת עיטור המופת על זה שחילצת טנקים תחת אש. זה נשמע לי טמטום מוחלט, למה לסכן את החיים שלך?"

"רק עשיתי את העבודה שלי".

"אבל זו לא העבודה שלך. אף אחד לא ביקש ממך לסכן את החיים שלך כדי לחלץ טנקים".

לקרוב המשפחה, מספר ארז, לא היו תשובות. "אנחנו לא יכולים להסתגר בר' אמותינו ולהגיד 'אני שומר על עצמי ועל המשפחה שלי והכל יהיה בסדר', הוא אומר. כשלמישהו קורה משהו, הוא מיד פונה לעזרת הציבור. צריך שתהיה כאן תרבות הרדית של עזרה. אם מישהו מהמשפחה שלי יצטרך - אני מקווה שתהיה מודעות ואנשים יתגייסו. אם כל אחד ידאג לעצמו, לא ניישם שום דבר בישראליות וביהדות שלנו. כמות התורמים האדירה מראה שאנחנו שונים. זה לא עניין דתי, אלא תרבותי. ככה היינו רוצים לראות את החברה שלנו.

"ברור לי שלא כל אחד יקום מחר בבוקר ויעשה את זה, אבל אפשר לתרום בשלל דרכים. תתנדבו בקהילה, תתרמו דם, תעשו טוב בשביל אחר. כבר הרבה זמן שאנחנו מתרחקים מהמקומות האלה וחייבים לחזור לזה. יש הרבה דברים טובים במדינה שלנו, בואו נתמקד בהם".

להפעיל את הטריגר

ארז, בן 43 מצור הרסה, אב לארבעה ילדים (הגדול בן 14, הקטן בן 6), נחשף לאפשרות לתרום כליה במגוון של 'מתנת חיים' שפורסם בחגים. "זה הפעיל איוזה טריגר שכבר היה קיים אצלי, של צורך בנתינה", הוא אומר. "ראיתי הזדמנות להציל חיים של אדם אחר כלי להסתכן יותר מדי". הוא עירב מיד את אשתו, ואחר כך ביקש את ברכת הדרך מהקצינים הממונים עליו במשטרה. "המפקד שלי אמר לי שזאת פעם ראשונה שאין לו מילים", הוא מספר. "המפקדים נתנו את ברכתם, וגם הרופאה המשטרתית אמרה שלא אמורה להיות שום בעיה. זה נתן לי את האור הירוק להתחיל בתהליך".

הבריקות התקדמו כמצופה, ובזכות סוג הדם שלו O מינוס הוא יכול היה לתרום לכולם. "זה הפך אותי למאוד אטרקטיבי", הוא צוחק. "התאימו אותי לאדם שיש לו מחלה מאוד נדירה, היחיד בארץ עם המחלה הזאת. הוא הגיע למבוי תסום ולא יכול היה לעבור את ההשתלה אלא אם מוציאים לו את שתי הכליות ממקומן קודם. לכן אי אפשר היה לתת לו תרומה מהמת. יצאתי עם התאמה מצוינת עבורו".

אבי ארז עם רעייתו בבית החולים, ועם כל המשפחה (משמאל)

למרות ההתרגשות, ביקש ארז להמתין עם ההיכרות עד לשלב מתקדם. "לא רציתי ליצור ציפור ואכזבות אם משהו בדרך יתפקשש", הוא אומר. "נפגשנו לראשונה שלושה שבועות לפני הניתוח, וזה היה מרגש מאוד. הוא והמשפחה שלו לא הבינו מה גורם לאדם שאין לו שום אינטרס לבוא לתרום. גם ההסברים שלי לא הניחו את דעתם, אבל הם בוודאי שמחו על מולם". הקשר בינו לבין הנתרם שלו נשמר מאז הניתוח לפני יותר מחצי שנה ועד היום. "יש בו חלק ממני", אומר ארז. "אנחנו בגילאים קרובים, יש לו שתי בנות והיינו לא מזמן בבת המצווה של הבת שלו".

אבא, למה שלא תתרום?

במשטרת ישראל, שמושמצת לא פעם, קיבלו את התרומה של אבי באופן מושלם ותמכו בו לאורך כל הדרך. "אפשרו לי לשבת בבית ולנוח חודש", הוא אומר. "רציתי לחזור לעבודה משרדית, ואמרו לי שאין צורך. אפילו את ימי החופשה המשטרה שילמה. זה משהו נדיר מאוד. נתנו לי תחושה שזו שליחות שכולם שותפים לה".

ואיך זה מרגיש? שאלו אותי הרבה מה היה קורה אם הכליה לא הייתה נקלטת או שהניח תוח לא היה מצליח. בסוף אני, כאדם, בא לעשות את המעשה. אני לא יכול להשפיע על תוצאותיו, והיריעה שאתה מציל חיים - זה מחזק מאוד. אחרי ששמעתי את הסיפורים וראיתי את הסרטונים של 'מתנת חיים', אני באמת לא מבין איך אנשים לא עומדים בתור כדי לתרום".

אולי כי זה לא עניין של מה בכך. "אני בכלל לא מרגיש שתרמתי. מרגיש אותו דבר לגמרי. התזכורת היחידה זו הצלקת הקטנה שגם היא כמעט ונעלמה. לעומת זאת תחושת הסיפוק לא נעלמת. הייתי בשלושה כנסים של מתנת חיים אחרי התרומה, ובכל פעם אני שומע סיפורים חדשים ואומר לעצמי בהתלהבות, יא אללה, בא לי לתרום עוד פעם".

"אני בכלל לא מרגיש שתרמתי. התזכורת היחידה זו הצלקת הקטנה שגם היא כמעט ונעלמה. לעומת זאת תחושת הסיפוק לא נעלמת. לפעמים ממש בא לי לתרום עוד פעם"

אם זה כל כך נפלא, למה באמת לדעתך אנשים לא עומדים בתור כדי לתרום?

"אני חושב שזה קשור בעיקר לחשיפה. הנה, בשבוע שעבר מישהי תרמה בעקבות הסיפור שלי. היא הייתה אצלי בבית, עם בעלה. ישבו איתי ועם אשתי, ועזרתי להם לגבש את ההחלטה. אני גם תומך בעוד שני אנשים טל' פונית, כחלק מפרויקט ליווי תורמים של הרב ישעיהו הבר ו'מתנת חיים'".

והילדים, איך הניבו?

"תשמע סיפור. בסוכות לפני שנה, כשהייתי כבר בתוך התהליך, נסעתי לטבעון ואחת האורחות שם ספרה שהיא עובדת בריאליזה. הבן הגדול שלי התחיל לשאול מה זה, או הסברתי לו על אי ספיקת כליות ועל זה שהדרך היחידה להתמודד היא תרומת כליה. אז הוא שאל אותי ישירות: 'למה אתה לא תורם?' זה מאוד חיוק אותי, כי דוגמה אישית זו דרך לחנך לערכים. בסוף, כשסיפרתי לילדים, הם היו גאים מאוד ואחר כך ביקשו מיוזמתם להעביר הרצאה על הנושא בכיתה. זה מאוד ריגש אותי".

ואם הבן שלך ירצה לתרום?

"אני אהיה מאוד גאה בו, אבל אורדא שהוא יעשה את זה בגיל מספיק בוגר וממניעים נכונים. אם הוא יחליט לתרום, ארגיש שהצלחתי".

יומני המהפכה

כששכב במחלקת הדיאליזה, וראה את חבריו מתייסרים עד מוות בהיעדר תורמים, החליט הרב ישעיהו הבר להקים את "מתנת חיים". מאז הוא חי, נושם ופועל 24 שעות ביממה למיגור הסחר באיברים והוא לא מתכוון לעצור עד שכל מי שזקוק לכליה יקבל אותה ממתנדב שיציל את חייו

תומר רוזן

"לכולם היה ברור שניכשל", הוא אומר, "אבל לי אישית היה אמון רב בבני עמי, בטוב ליבם ובאצות לות נפשם. האמנתי כי בהסברה נכונה, נוכל לייצר מהפכה של ממש בתחום".

והמהפכה אכן התרחשה. אם בשנה הראשונה לפעילות הארגון ליווה הרב הבר 4 השתלות כליות, בשנה שעברה כבר התקרב המספר ל-100. כמעט 400 איש כבר תרמו עד כה, והמספר גדל משנה לשנה.

"מאות רבות של פניות, מחולים מיוסרים המתח ננים לעזרה, מגיעות אלינו כל העת", ממשיך הרב הבר, "יש להם לאן לפנות, יש מי שיאזין להם, יושיט יד, ידליק את האור בקצה המנהרה. החוון והתקווה הם שישראל תהיה המקום הראשון בעולם שבו לא ימתינו להשתלת כליות, מעבר לתקופה קצרה. זה כבר נראה בר השגה, למרות שהדרך עוד ארוכה".

עבודה סביב השעון

הרב הבר היה ראש ישיבה בירושלים, לפני שכי ליותו חרלו מלתפקד כראוי. מאז ההשתלה והקמת "מתנת חיים", כבר שמונה שנים, הוא ורעייתו עובי

קוקים להשתלת כליות. הרב הבר משמש מאז כיו"ר "מתנת חיים" והמנהל הראשי ובשנת 2013, בטקס מרגש, העניק לו בית החולים בילינסון תעודת הוקי רה על תרומתו להצלת חיים.

"נפשי נותרה סוערת"

"אחרי ההלם הראשוני, האילוץ לעזוב באחת את השגרה, את עיסוקי בתחום החינוך, והמעבר החד לחיי תלות במכונה ובעצם להשבתה כמעט מוחלט, טת, ראיתי שלא נמצא בארץ שום גוף מוסמך".

פחות משנה לאחר שהתחיל בטיפולי הדיאליזה, עבר הרב הבר (בן 51) השתלת כליות. "גופי הגיע אל המנוחה ואל הנחלה אך נפשי נותרה סוערת", הוא נזכר. "יום פטירתו של פנחס ז"ל, היה יום ההולדת של 'מתנת חיים'. התחלנו בניסיון לשנות את המצב, לקצר את רשימת המתנה האינסופית להשתלה, לחסל את תופעת סחר האיברים המכוערת ואת הני צול המחפיר של אנשים חולים וחלשים, לתת אור ותקווה למטופלי דיאליזה כואבים".

ההתחלה הייתה קשה. הרב הבר ושותפיו נתקו לו במודעות אפסית, בחששות כבדים ובחשדנות.

נת 2007. הרב ישעיהו הבר עובר תקופה קשה של טיפוי דיאליזה מתישים. באחד הימים, תשוש מעור טיפול, הוא פוגש במרפאה את פנחס, בחור צעיר למשפחה שכולה שאיבדה את בנה הבכור יאיר בעת שירותו הצבאי.

פנחס עצמו נזקק להשתלת כליות בדחיפות, אך בהיעדר תורם מתאים ובאין גוף רשמי שאליו אפשר לפנות – גופו לא עמד לו עור. לאחר תקופה של יסורי רים קשים, עברו ועבור בני משפחתו, פנחס נפטר. הסיפור של פנחס לא היה הראשון, ולמרבה הצער גם לא האחרון, של חולים שהולכים לעולמם בזמן שהם ממתינים שיימצא עבורם תורם. רשימת ההמ תנה מלאה בכאלה שלא עמד להם מזלם. אבל המקי רה של פנחס היה מעט שונה. בזכותו, ומתוך ועזוע על מותו, החליט הרב הבר להקים את "מתנת חיים". המטרה: להקים מאגר של תורמים אלטרואיסטים, ולצמצם את רשימת המתמינים להשתלה עד שלא יהיו בה עוד אנשים.

להתארגנות החשובה הו הצטרפו כמה אנשים שמכירים מקרוב את סבלם של חולי הכליות הדי

הרב הבר: "לכולם היה ברור שניכשל. אבל לי אישית היה אמון רב בבני עמי, בטוב ליבם ובאצילות נפשם. האמנתי כי בהסברה נכונה, נוכל לייצר מהפכה של ממש בתחום"

"אני יודע על בשרי כמה זה כואב, כמה זה סוחט את הגוף והנפש וכמה אפשר להציל אדם בלי מאמץ. אמנם מדובר בניתוח, אבל זה שווה ערך מול תרומה של חיים"

1

3

2

בתמונות: **1. מאה מלאכים.** למעלה ממאה תורמי כליה השתתפו בשבת גיבוש ראשון שהתקיים לתורמי הכליה בישראל **2. "אות הנשיא"**. הנשיא התשיעי שמעון פרס מעניק את אות הנשיא למהפכן הרב הבר **3. בהוקרה.** יו"ר הכנסת יולי אדלשטיין נואם בטקס הוקרה לרב הבר ולמאות תורמי הכליה, במשכן הכנסת בירושלים

הרב הבר: "אני יודע שהצעד לא קל, ודורש לעבור סדרה של בדיקות כדי לוודא את מצב בריאותו, אבל בסוף התהליך התורם יודע שהציל אדם ואין תחושה נעלית מזו"

למתנדב ובימים אלו גם את אות שר הבריאות על התנדבות למופת, אבל מקור גאוותו היא בכלל טבלה שמונחת על שולחנו, ובה מופיעים כראשי תיבות שמותיהם של כל הוגות שנמצאים בתהליך התרומה. לפני שנים ספורות היה הרב שותף גם לשבי רת שיא מיוחד, כאשר לראשונה בארץ נערכה בבית החולים בלינסון השתלה מוצלבת משולשת: שלושה זוגות של תורמים וחולים שלא נמצאו מתאימים אחד לשני, תרמו כליה לאחד מהזוגות האחרים, שלהם הם כן נמצאו מתאימים. המבצע היה מורכב והשתתפו בו תשעה מנתחים, המישה רופאים מרדימים ועשרות אחיות.

"זה מדהים אבל העבודה לא הושלמה", הוא אומר בארשת פנים רצינית. "יש עוד מאות רבות שממתנינים לתרומות כליה ואני מתפלל שנצליח לעזור לכמה שיותר מהם. כל אחד שיכול לתרום כליה ומעוניין לחשוב על זה, יכול לקבל את כל המי דע אצלנו ב'מתנת חיים', באתר או במשרד, אני ור' עייית לימינם לכל אורך התהליך ואני מקווה ומאמין שנצליח לפרוץ בשנים הקרובות שוב את הטבלאות הבינלאומיות".

כזה מתקשרים עוד אנשים כדי לברר ולשמוע, להת עניין בתרומה. "אני יודע שלתרום כליה זה צעד לא קל, והוא דורש מהתורם להיות בריא לחלוטין ולעבור סדרה שלמה של בדיקות רפואיות ונפשיות כדי לוודא את מצב בריאותו, או מצב שבו התורם לא כשיר לת רומת הכליה", הוא אומר. "בסופו של תהליך - התורם יודע שהציל אדם ופשוט אין תחושה נעלית מזו".

שזברים שיאים

כיום ישנם בישראל כ-800 אנשים שממתנינים לתרומת כליה, ועוברים סבל יומי במחלקות הדיאליזה. "כשהייתי שם במחלקה, הבטחתי לעשות הכל כדי להציל חיים של חברים נוספים שהכרתי במחלקת הדיאליזה", משחזר הרב הבר. "אני יודע על בשרי כמה זה כואב, כמה זה טוחט את הגוף והנפש וכמה אפשר להציל אדם בלי מאמץ גדול מדי. אמנם מדובר בביתוח, אבל מה זה מול תרומה של חיים? אבא שחוזר לילדים שלו? אמא שחוזרת הביתה בריאה? ילד שחוזר וחיים שלמים מחכים לו לפניו?".

רים יום אחר יום ושעה אחר שעה, בלי להרוויח שקל, כדי למצוא עוד תורם שיציל חיים. ועוד אחד. ועוד. בכל פגישה שהוא מקיים, בכל מקום שאליו הוא הולך, עם כל אדם שהוא משוחח, זה הנושא היחיד שעולה. כל השאר טפל. המשפט הכי נפוץ אצלו בכל תחילת פגישה הוא: "אני מציע שתשב איתי פחות מחצי שעה, אחרת תישאר עם כליה אחת בגופכם". וזה כנראה נכון. אי אפשר לעמוד בפניו, בפני הכריז מה שלו ובעיקר בפני השליחות - שום אינטרס מלבד הצלת חיים. אין דרך משכנעת יותר.

"לא חלמתי מעולם להתפרסם, לא רציתי מעולם להישקף לציבור באופן אישי, אני לא כשיר לכך כלל, ומעולם לא חשבתי שאני אסתובב ברחוב והתמונות שלי יהיו מרוחות על עמודי עיתון", הוא אומר בצ ניעות אופיינית. "אני איש פשוט וחיי פשוטים, ואני פשוט לא שם, אבל הרצון לגרום לכך שכמה שיותר אנשים ישמעו את הסיפור שלי ויבינו שאנשים מכל העדות והחוגים ממתנינים לחילוץ ממחלקת הדיאליזה, בשביל זה אני מוכן לעשות כל מה שנדרש".

ההליך הרפואי

אין סיבה לחשש

מאידך - וזה כבר קשור כנראה גם לתחום הפי' סיכולוגיה - למרבית התורמים הייתה תוצאה של איכות חיים טובה יותר מאשר נורמת איכות החיים לאוכלוסייה הכללית. גם בעמידה במבחני התזונה, גם בשמירה על BMI וגם במדר האושר. כל המחקרים עד כה מוכיחים כי תרומת כליה כרוכה בסיונים מועריים ואינה משנה את תו חלת החיים של התורם. כן, זה בהחלט לא נעים לפרק זמן קצר ואף כואב, אבל כליה אחת מס' פיקה בהחלט כדי לשמור על גוף בריא, ואין שום

כבר בינואר 2009 נערך מחקר מקיף במיוחד, שברק אלפי תורמי כליה בעשרות השנים האחר רונות. המסקנה: לא נגרם כמעט כל נזק בריאותי לתורם כליה. לא בטוח הקצר, ולא בטוח הארוך. מעדויות כוללות על חיי תורמי כליות, עולה כי יש להם שרירות הדומה ל"לא תורמים", וגם הסיכון ללקות באי-ספיקה כלייתית אינו עולה עקב התרומה והוא זהה לסיכוייהם של אנשים שלא תרמו.

במחקר נבדקו כל הפרמטרים הקשורים בכליות ובתפקודן לאורך שנים, והתוצאות הראו שאין הבדל בין מי שתרום כליה לבין מי שלא תרום, מב' חינת כל המדרים. "השתלות מתורמים חיים הן האפשרות העדיפה לחולים על פני המתנה לכליה מאדם מת - המי תנה שעלולה להימשך שנים", אומר מנהל מח' לקת השתלות בבית החולים בלינסון, פרופ' איתן מור. "הסכנה בכריתת כליה בעבור התורם היא מינימלית, ואחרי חודש הוא כבר יכול לחזור לתפקוד מלא".

הכני אהי

רפאל ודוד, אלישיב ועתניאל, עדן ובניה. אחים, שתרמו בזה אחר זה, בלי לחשוש מההשלכות או כמו שהגדירו להם: "לבזבז את הרזרבות של המשפחה". "זה החינוך", הם אומרים. "הכל בזכות ההורים שלנו"

אלונה שטיינגולד

בן

אדם קם בבוקר ומחליט לתרום כליה למישהו אחר. לגיטימי, אפילו מתבקש. מעשה נאצל באמת. חולפות להן השנים, ואותו אדם בעצמו צריך פתאום כליה. עובד, סיטואציה מופרכת. לא אותו אדם, אבל אבא שלו. כעת, לא יוכל הבן להציל את חיי אביו, רק משום ש"בזבו את ההזרמנות". ואם על אדם אחד מדובר, מה נאמר על אחים שתרמו בזה אחר זה, ו"בזבו את הכליות של כל המשפחה"? זו כמובן לא סיטואציה דמיונית. משפטים כמו אלה שמעו רפאל ודוד אברמוביץ' לא מעט. כך גם עדן ובניה יהודה, וגם אלישיב ועתניאל דנציגר. "אין בי כל חשש שלא יהיה מי שיתרום לי", אומר עדן, רגוע לחלוטין. "אני יודע שאם אודקק יהיה מי שיתרום לי, משום שהי

מאגר של התורמים הולך וגדל, וככל שהוא גדל כך גדל גם הסיכוי שלא יהיו עוד אנשים שיזרקו לריאליזם, ולא ימותו עוד אנשים בזמן שהם ממתנים להשתלה. אם כל אחד יחשוב על עצמו, לא יהיה מי שיתן".

השלישי בדרך

רפאל (51) ודוד (49) אברמוביץ', ככלל לא ידעו זה על זה כשהחליטו לתרום, כל אחד בתורו. ועם זאת, לאור הדמיון המדהים ביניהם, זה כנראה לא מפתיע. לשניהם יש שבעה ילדים, לשניהם שני נכדים ושניהם עוסקים בתחום החינוך. "אני ניגשתי ראשון", מספר רפאל, "וכשסיפרתי לאחי התברר שגם הוא בעצמו כבר התחיל את התהליך".

דוד מושעשע ומאשר את דברי אחיו. "לפני שנתיים

ראיתי את הפרסומים של 'מתנת חיים', הוא אומר, "ומיד הרגשתי שזה דבר שיכול להתאים לי. ככל שהי סיפורים התרבו הבנתי שזה לא מעשה מטורף, ואם אפשר לעשות מעשים כאלה זה פספוס לא לעשות אותם. אחי אמנם הקדים אותי אבל לא ידעתי את זה עד ממש סמוך לניתוח, כשהוא סיפר".

איך זה קרה ששני אחים, לגמרי במקרה, מחליטים לתרום כליה?

"אני מתאר לעצמי שיש לזה שורשים שקשורים להורים שלנו, לדוד הקודם", אומר רפאל. "הם אנשים שאולי לא תרמו כליה אבל נתנו דברים אחרים לסביבה, לחברה. מן הסתם, גם אחי וגם אני הגענו לזה באותה דרך - פרסומים של 'מתנת חיים' - ולאט לאט זה הלחל. אצלי בשכונה יש שני אנשים שהיו זקוקים להשתלת כליה, וכשאתה רואה את המצוקה ומצד שני רואה איך

"התחברות למשהו ענק".
עדן יהודה (משמאל)
ואחיו הגדול בניה

עדן יהודה: "לא עשינו את זה בשביל הקדוש ברוך הוא, אלא בשביל האדם שעבורו תרמנו. זה הכל. זה לא מעשה דתי, אלא אקט אנושי. לכן הסכמנו לתת את הכליה לכל מי שיצטרך"

ועדיין אבא שלי אומר לנו: 'אם יצטרכו כליה במשפחה, אתם מבזבזים את הרזרבות'. אמא שלי לעומת זאת זורמת ממש".

באורח פלא, גם אלה שקיבלו מרפאל ומדוד את הכליה, די דומים בפרופיל שלהם. שניהם צעירים יחסית, בעלי משפחות, שזכו בזכותם לחיים חרשים. "היום אני חנו כמו משפחה, ממש אחים", מספר רפאל. "יש בו חלק ממני וכשהבן שלי התחתן הוא ביקש שהנתרם שלי יעמוד איתנו ביחד מתחת לחופה. זו הייתה סוג של אמירה, שהבן שלי רצה שכל האבא שלו יהיה מתחת לחופה. רעיון חמוד".

את דוד אנתנו תופסים ממש רגע אחרי שהבחור שקיבל מנמו את הכליה הודיע לו שגולד לו בן. "ממש היום!"

ולהבין שברגע שעוברים את זה בהצלחה כבר רואים את התוצאות", אומר רפאל.

אחיו דוד משלים: "כשקפצתי לבקר אותו בבית החור לים הבנתי שאני שלם עם ההחלטה. זה כמובן עורר מאוד להתייעץ עם אדם שאתה מכיר מקרוב. לאבא שלי היה קשה, אבל זה הופך לקשה עוד יותר עכשיו, כי יש לנו אח שלישי שכבר נמצא בתהליך. אנתנו 13 אחים,

התרומה ממש הצילה את חיייהם, זה עושה לך משהו. אלה אנשים שהיו שבר כלי, ובזכות אנשים זרים לגמרי חזרו לעמוד על הרגליים. זה השפיע".

רפאל עבר את הניתוח לפני שנה ושלושה חודשים, דוד רק לפני כחצי שנה, ומתוקף היותו שני הוא זכה לליווי צמוד של אחיו הגדול. "אני מניח שזה עוד לו לראות את הקשיים ואת אי הנוחות מראש, להתכונן,

להיות שותפים

רוני פרומר

את "מתנת חיים" הכרתי לראשונה כשאבא של חבר ששירת איתי בצבא, יהודה סיני, חיפש לו תורם שיציל את חייו וייתן לו כליה. הרב ישעיהו הבר, ראש עמותת "מתנת חיים", ליווה את יהודה ולאחר תקופה של חיפוש נמצא לו תורם וחיינו ניצלו. זו הייתה ההשתלה מספר 119 של העמותה.

שלוש שנים לאחר אותו הסיפור, אנחנו עומדים על למעלה מ-360 השתלות מצילות חיים, כשבפתחה של השנה החדשה ממתנינים עשרות מועמדים לתרומה ליום שבו יכנסו לחדר הני-תוח ויעניקו את אחת מכליותיהם לאדם שאינו מכירם.

כשמסתכלים על המעשה, המילה "תרומה" מקבלת משמעות אחרת. לא רק מתן כסף, מתן חפצים חומריים ואפילו לא מתן סיוע רוחני לאחר. מתנת חיים נותנת משמעות חדשה – נתינת איבר מגופך לאחר, לשם הצלת חיים בלבד.

בשיחות שאני מקיימת עם תורמים, אני נתקלת בתשובות מר-גשות שטוענות שהמעשה היה טבעי בעיניהם. "אני לא צריך את שתני הכליות, או למה שלא אעשה זאת?" תשובות מרגשות לא פחות עבורי הן בסגנון "קראתי את הכתבה, ראיתי את הפרסום...". כמה חיים היא הצילה ועוד תציל. נהוג להתברר ולהזהיר משיחות עם הרב הבר, שכן לאחר 15 דקות שיחה, האדם משתכנע ומתחיל את תהליך תרומת הכליה. אני השתכנעתי עוד באירוע של יהודה. מחכה ליומי לתרום.

רוני פרומר היא יועצת התקשורת של עמותת "מתנת חיים", גלאי תקשורת

כשמסתכלים על המעשה, המילה "תרומה" מקבלת משמעות אחרת. לא רק מתן כסף, מתן חפצים חומריים ואפילו לא מתן סיוע רוחני לאחר. מתנת חיים נותנת משמעות חדשה - נתינת איבר מגופך לאחר

אחרי כמה חודשים, זה התחיל לחלחל. החלטתי ללכת על זה."

מאיפה זה מגיע?

"ממקום של התחברות למהו ענק. באמת, הרגשתי שאני רוצה להיות חלק מזה. לעשות צעד שיתן לי משמעות גם להמשך החיים, שיביא אותי למקום טוב יותר. הלכתי על זה בלי להכיר בכלל את האדם שאני תורם לו, וזכיתי לא רק באדם שקיבל ממני כליה אלא במשפחה של ממש. בדיוק היום חגגנו ברית לבן שלי, והוא הגיע עם אישתו וריגש אותנו. זה מאוד חזק עבורי קשר לכל החיים."

ובכל זאת, אתה בחור צעיר. למה למהר?

"תראה, באיזה מקום יכולתי להיות בצד המק'בל והוא היה יכול לתת לי. אני יודע שאני חלק מעמותה גדולה, 'מתנת חיים', וחלק מתנועה של אנשים שמצט'פים למעשה הזה של תרומת כליה, ולכן במקום שכל

**דוד אברמוביץ':
"כשקפצתי לבקר את אחי בבית החולים הבנתי שאני שלם עם ההחלטה. זה כמובן עוזר מאוד להתייעץ עם אדם שאתה מכיר מקרוב. לאבא שלי היה קשה"**

אחד יודקק למשפחה ולחברים, נהפוך את כל מדינת ישראל למשפחה אחת. הערכות ההרדית הזאת מבטיחה לי שגם אם אדוקק בעצמי לתרומה, יהיה מי שיתן לי באותה שמחה כפי שאני נותני לאדם אחר. ההבנה הזאת נתנה לי את הביטחון לתרום את הכליה."

איך הגיבו ההורים בשהבינו שגם אתה הולך לתרום בליה?

"לא סיפרתי למשפחה עד ממש סמוך לניתוח, כי רצייתי להיות בטוח שהכל באמת הולך לקרות כמו שצ'ריך. כשסיפרתי, הם כבר ידעו לקראת מה הם הולכים ומאוד התרגשו. ליוו אותי כמובן גם לניתוח. אני מרגיש שהם יודעים את זה, שלא סתם שני אחים מאותה מש'פחה תורמים. זה הרבה יותר החינוך של ההורים שלי, שמהם למדנו לתת ולעשות צעדים כאלה. זה הסיפור. אני מרגיש שיש להם הרבה חלק בזה."

זה מגיע ממקום דתי?

"ממש לא! אח שלי בכלל מסתובב בלי כיפה. לא עשי'נו את זה בשביל הקרוש ברוך הוא, אלא בשביל האדם שעבורו תרמנו. זה הכל. זה לא מעשה דתי, אלא אקט אנושי. אגב, בניגוד למקרים אחרים שפורסמו, הסכמנו לתת את הכליה שלנו גם לאדם שאינו יהודי. זה חשוב, וחשוב שעוד אנשים יאפשרו את זה משום שהמטרה היא שכל מי שזקוק לתרומה - יקבל אותה." ●

"משהו עוצמתי". רפאל ודוד אברמוביץ' (מימין), אלישיב ועתניאל דנציגר (משמאל)

איך הגיבו האחים שלכם? גם הם מתכננים לתרום בעקבותיכם?

עתניאל: "אני יודע שגם האחים שלנו - עוד חמישה - התעניינו. זה כנראה נראה מגניב מהצר, אבל כל אחד ומה שטוב לו. בסופו של דבר זו גם החלטה של האשה, והחלטה קשה. אני ביקשתי ממנה לוודא פעם אחר פעם שהיא מבינה כמה מדובר, לפני שביקשתי את הסכמתה. לא יודע אם אני הייתי מסכים שהיא תתרום."

אלישיב: "לא יודע אם הם גם יתרמו, אבל אני מקווה שכל מי שיכול יעשה את זה. אם אלף איש יחליטו לת'רום, לא יהיה יותר צורך בדיאליזה. צריך להבין שכלל שעובר הזמן, הסיכויים להצלחת ההשתלה קטנים. אני שים שמטופלים בדיאליזה יותר שנים, הסיכויים שלהם קטנים יותר. אז יאללה, תתרמו."

"להתחבר למשהו גדול"

עדן יהודה צעיר במיוחד בסטנדרטים של תורמי כליה. רק בן 23, וכבר נמצא אחרי התרומה. "ללא ספק, אח שלי הוא זה שגרם לי לתרום", הוא אומר. "אני זוכר שאבא שלי התקשר אליי יום אחד כשהייתי בישיבה, ואמר לי שאחי הגדול תורם כליה. עד אז לא ידענו כלום, ופתאום שיחת טלפון מאבא. זה היה משהו מעולם אחר."

איך הגבת?

"אבא שלי ביקש שאהיה איתו בלילה שאחרי הניתוח, וכמובן הלכתי. זה מאוד טלטל אותי. הצעד הזה. עצם המעשה הזה, והמפגש אחרי זה עם הסיפור. זו הייתה בכלל תרומה מיוחדת, התרמה משולשת. משהו מאוד עוצמתי. באותו רגע לא חשבתי שאתרום בעצמי אבל

חפשים כליה עבור אישה שזקוקה גואשות לתרומה", מספר עתניאל, שעוסק בתחום הסייעוד. "סיפרתי על זה לאבא שלי, והוא מאוד לא התלהב או דחיתי את הרעיון אבל הוא נשאר לי בראש."

שנים אחדות לאחר מכן, במהלך שירות מילואים, הוא שמע מחבר שהיה חייל בודד על כך שהוא תרם כליה. עתניאל נדלק, והחליט הפעם לתרום בלי לשאול אף אחד. "שלחתי מייל לעמותת 'מתנת חיים', ומשם פשוט התגלגלנו", הוא אומר. "רק בשלב די מאוחר סיפרתי להורים שלי, שהם דתיים, והראיתי להם שיש אישור של הרבנים - אז לא היה סיכוי שהם ילכו נגד דעת הרב."

עתניאל ביקש לתרום לאדם הכי צעיר באותה עת ברשימת ההמתנה, וכך היה. הכליה שלו הושתלה בליאורה, חולת דיאליזה בת 40. אלישיב תרם לשגיא אוסטר, צעיר שגולד עם חסימה בררכי השתן וברכות השנים מצב הכליות שלו הידרדר עד לקריסה מוחלטת. "אני בכלל נכה צה"ל, או עברתי בעבר ניתוחים ואין לי פוביה מחררי ניתוח", מסביר עתניאל את השלווה היחסית שבה עבר את ההליך. "לא הפחידה אותי ההר'דמה ולא האגרות על אנשים שלא מתעוררים ממנה."

אלישיב חשש קצת יותר, אבל לשמחתו היה לו את אחיו לצרו כדי להרגיע ולהסביר. "גם הרב ישעיהו הבר דיבר איתי לפני הניתוח - הרבה שיחות טלפון, מפג'שים", מספר אלישיב. "זה מאוד הרגיע אותי. בדיעבד אני יודע שהוא צדק. הנה, כבר חזרתי לחיים לגמרי רגילים, חי כמו כל אדם אחר בלי שום השלכות ומ'שחק כדורסל כמו שאני אוהב, בומן שבוכות התרומה הזאת אדם שלא הכרתי הפך לחלק מחיי והתחיל את חייו מחדש."

אומר רוד בהתרגשות. "זה כשלעצמו מדהים, שאישתו נכנסה להריון בזמן שהוא היה בטיפול דיאליזה, והיה כסיכון. בדיעבד, זה אחר הרברים המשמעותיים ביותר שעשיתי בחיים, והרווחתי המון סיפוק. מבחינה פיזית, שנינו התאוששנו לגמרי. כבר הספקתי לצאת לטיול וללכת 40 קילומטר. הכל טוב."

לחזור למגרש

הסיפור של אלישיב ועתניאל דנציגר די דומה, רק שהם מגיעים מעולמות אחרים וגם מתייחסים לתרו'מת הכליה יחסית בארישות. כאילו תרמו תבילת סוכר לנוקקים בסופר. אלישיב הוא הגדול יותר, בן 32, רווק מגבעת שמואל, אבל דווקא עתניאל הצעיר, בן 29, היה הראשון לתרום.

"זה התחיל כבר כשהייתי בן 18 וראיתי מודעה שמי

אלישיב דנציגר: "אם אלף איש יחליטו לתרום, לא יהיה יותר צורך בדיאליזה. צריך להבין שכלל שעובר הזמן, הסיכויים להצלחת ההשתלה קטנים. אז יאללה, תתרמו"

הבן של השכן

ניר מהישוב הושעיה החליט לתרום בעקבות שכנה מהושעיה, שבעצמה תרמה לאחר ששמעה על תושב אחר מהישוב. אחרי ששמעו על התרומה של ניר, ביקשו גם חברים אחרים לתרום כליה לאנשים זרים. "זה לגמרי מדבק", הוא אומר

רוני נור

"תוך כמה שנים לא יהיו מטופלי דיאליזה בישראל". ניר

להחסיר עבור האחר

יעז הנדל

אחד המשלים המפורסמים ביותר בעולם היהודי הוא הנר שמדליק נרות אחרים. כשאתה תורם ומלמד משהו זה נהנה וזה לא חסר. האש עוברת מנר לנר ושניהם יכולים להאיר. כשאחד נגמר השני יכול לשמר את אותה אש. הנתינה משתלמת.

בעיניי החלק המעניין ביותר בפרויקט החשוב של תרומת כליות הוא שדווקא שם זה אחרת - זה נהנה וזה חסר (גם אם קצת). בצד אחד יש חולה שנוקק לכליה כדי להציל את חייו ומהצד השני יש תורם שמוכן להדליק את האור על חשבון גופו ושלמותו. הנתינה הזאת כרוכה בה' תלבטות אישית ובהחלטה קשה. זו בדיוק הסיבה שזה כל כך מופלא בעיניי.

בשל כך התחלתי לחפש חומרים על התורמים, לראות סרטים ולק' רוא. ביקשתי להבין. מצאתי שם תושבים מיצהר שיש לי איתם מחלר קות דתיות, דתיים מתונים וחילוניים. אנשים עם משפחות ושאיפות. גיליתי תופעה חדשה: אמונה גם בכני אדם.

כן, אני כבר יודע שתורמי הכליות מטפסים הרים ביום שאחרי, רר חצים כלים, עובדים ורצים. אם צריך להתייחס לדרך שבה הם מתארים את חייהם - נהיה להם קל יותר עם כליה אחת. מה שלא עשו לפני, התחילו לעשות אחרי. ואולי זו התחושה שאפשר. ההכרה בכך שהצילו חיים במחיר קטן היא זו שמשנה את חייהם. היכולת של אדם להבין את משל הנר בדרך הכי מוחשית שאפשר, ולהאפיל עליו. להחסיר משהו ממך כדי להדליק הרבה מאוד נרות אחרים.

ההכרה בכך שהצילו חיים במחיר קטן היא זו שמשנה את חייהם. היכולת של אדם להחסיר משהו ממנו כדי להדליק הרבה מאוד נרות אחרים

נגיע לכולם

לפני כחודש הוא עבר את הנתיחה, וכבר הספיק לחזור לגמרי לשגרה. "לבחורה שקיבלה ממני את הכליה קו' ראים מידי, בת 21 מנהריה", הוא מספר. "פגשתי אותה לראשונה בבוקר שלפני הנתיחה ומאז אני מתערכך. היא לא הייתה ראשונה ברשימה, משום שהיא עשתה דיאליזה רק שנתיים, אבל זו הייתה תרומה בהצלחה: אימא שלה שלא יכלה לתרום לה בשל חוסר התאמה תרמה לראשון ברשימה, ואני תרמתי למירי".

ואיך זה מרגיש? "לראות אדם שחי בזכותך זה משהו שאי אפשר לתאר. אני רק חושב על זה שמירי יכולה פתאום ללכת לים לשחות, לעבוד כמו כולם, לטייל וללמוד, לצאת ל-48 שעות מהבית. החיים שלה חזרו להיות רגילים, ושלי לא השתנו בכלום. זה עולם ומלואו. זה סיפוק עצום".

ועדיין טיפה ביט. "נכון. יש היום כדרך עוד 800 אנשים ברשימת המתנה לכליה, ועוד כ-400 צפויים להתחיל דיאליזה. כמה עשרות חולכים כל שנה לעולמם, בגלל קריסת הכליות שלהם. בסך הכל מדובר במעט אנשים, ואפשר תוך כמה שנים לפתור את זה אם יותר אנשים יבינו שהם יכולים להמשיך כרגיל בזמן שאחריים יקבלו את חייהם במתנה. זה עניין של שנים בודדות עד שלא יהיו מטופלי דיאליזה בישראל. אני באמת מאמין בזה, ובטוח שברגע שאנשים יבינו כמה זה פשוט - רבים ירצו לתרום".

ומפחד בהתחלה, או לפחות נשמע ככה, אבל הם לגמרי היו איתי בתהליך ותמכו בהחלטה".
עשה גם להם השק לתרום?
"אני מאמין שגם אצלם בראש הרעיון הזה מקנן, אבל זה עוד לא בא לידי ביטוי. יש לי ארבעה אחים קטנים, והם התחלקו פחות או יותר בצורה שווה: שניים תמכו ושניים התנגדו, אבל עם הזמן כולם ישרו קו והבינו שאין סיבה לא לעשות את זה, מלבד הפחד".
מה אמרו לך, למה בעצם לא לתרום?
"אפשר להבין. אנשים מעדיפים לא לקחת סיכון. אומרים לך 'לא סתם נולדנו עם שתי כליות'. או: 'זה שהרופאים אומרים שאין סיכון זה נחמד, אבל לא צריך ללכת נגד הטבע'. אני לא שופט אותם, והם כמוני לא עושים שום דבר רע בזה שהם לא תורמים, אבל אני לא הצלחתי להבין. הרגשתי שזה לא פייר שיש אנשים שזקוקים לזה ואני מסוגל לתרום להם, ולא אתרום. הרי הרעות הרפואיות מאוד תמימות דעים".

ועדיין יש סיכונים.
"הסיכונים מאוד קטנים, בטח ביחס לסיכונים אחרים שאנחנו לוקחים ביום יום. אף אחד לא מסתיר ממך כלום. לא הרופאים, לא 'מתנת חיים', לא הוועדה הסופית. כולם רוצים לוודא שאתה עושה את זה מרצונך. וכשאתה משווה את זה לגודל ולעוצמה בצד שמקבל את הכליה, זה נעשה מאוד ברור. לא אומר שזה לא הפחיד אותי, אבל זה חד משמעית הדבר הנכון והטוב לעשות. זה חד וחלק להציל חיים, בלי מאמץ מיוחד".

לברר, שאלתי שאלות, הגעתי ל'מתנת חיים' ולרב הבר, והתחלתי בתהליך. במקביל אליי, התחיל את התהליך עוד מישהו מהישוב, שתרם שבועיים אחריי. כרגע אני חנו כבר ארבעה מהישוב, ואני בטוח שיהיו עוד".
אתה לא חושב שזה מקרי?
"זה עניין של מודעות, ברגע שאחד תורם, גם המעגל הקרוב שלו קורא ולומד על התרומה, ואנשים נוספים מצטרפים, ואז חברים שלהם שומעים על זה וחלקם רוצים גם. לא חושב שלצייבור מסוים יש רצון לתרום יותר מציבור אחר, זה רק עניין של מודעות. לכן זה עניין של זמן עד שכולם יתרמו. באמת, היום אני לא מבין איך אפשר בכלל להסתייג מזה".

"איך אפשר לא לתרום?"

ניר עצמו לא שוחח כמעט עם אף אחד על כוונתו לתרום, "מחשש שאולי זה לא יקרה, ולא רציתי סתם לצאת בהצהרות", הוא אומר. "יש הרבה דברים שיכולים לג' רום לכיכר, שאני אתחרט, שאפסל מבחינה בריאותית. או עדיף לחכות".

איך הוגיבו בסביבה הקרובה שלך?
"בהתחלה מאוד הופתעו. למשפחה שלי היה קצת קשה, בעיקר המחשבה שאני עושה דבר כזה בגילי הצעיר. זה לא מאוד נפוץ. זו הסיבה שהתהליך גם לקח קצת יותר זמן. דחיתי את התרומה פעם או פעמיים, כדי לחשוב יותר וגם כדי להתלבט קצת עם ההורים. בסוף הגענו להחלטה שזה הדבר הנכון. אולי זה קצת קשה

כשאתה רואה מישהו שקרוב אליך, ולא איזה אדם רחוק, עושה מעשה כזה, אתה מתחיל בעצמך לחשוב על זה ברצינות. ככה זה עם תרומה. זה מתקשר לאיך אתה רואה את אותו אדם, ועד כמה אתה מעריך אותו. זה לגמרי מדבק. ברגע שכל אחד יכיר מישהו שתרם, מספר התורמים יהיה גדול ממספר הזקוקים לכליה. זו המטרה".
ניר, רק בן 25, יודע היטב על מה הוא מדבר. בתוך שנתיים, הוא השלישי מהישוב שלו שתורם כליה, ואחרי ריו כבר הגיעו שכנים נוספים. כל אחד מהם שמע על השני, התרגש והחליט לתרום בעצמו. כך הולך מעגל הנתינה ומתרחב, וחייהם של עוד ועוד אנשים משתנים בזכות המעגל הזה.

הוא נולד וגדל בהושעיה, או בשמו המלא מצפה הושעיה - ישוב קהילתי בגליל התחתון, ובשנים האחרונות התגורר בכפר סטודנטים בלוד. "שמעתי על התופעה הזאת כחצי אווץ לפני כמה שנים", הוא מספר. "לפני שנתיים מישהו מהישוב שלי תרם כליה, ובדיוק לפני שנה, בסוכות, שמעתי על מישהו נוספת שהלכה בעקבותיו זמן מה לפני כן, בזכות עמותת 'מתנת חיים' של הרב ישעיהו הבר. כששמעתי על המעשה שלה, פתאום נראה לי מאוד הגיוני לעשות את זה בעצמי".

הגיויני?
"כן. אם הסיכונים כל כך מועטים, והתרומה כל כך גדולה - זה בוודאי שווה לכל הפחות בדקה. אז התחלתי

מבט מהצד השני

את

הקורות הלבנים שסבבו אותו, הוא הכיר היטב. במחלקה הזאת הוא ביקר מאות ואולי אלפי פעמיים בחייו. גם המיטה שעליה שכב, שהובלה על ידי שני מתמחים צעירים, הייתה מוכרת לו.

36 שנים חלפו מאז החל את פועלו בבית החולים בילינסון שבפתח תקווה. אין מחלקה בבית החולים הזה שבה לא שהה ואותה לא הכיר לפני ולפנים. גם הצוותים הרפואיים שבבית החולים הכירו היטב את הרופא המוכשר, זה ששמו יצא למרחקים כמומחה ביינלאומי בתחומו.

אבל באותו הבוקר, כשר"ד אלכסנדר בלינקי שכב על המיטה בדרכו אל חדר הניתוחים, העמיתים שלו למקצוע העדיפו להתייחס אליו כאחד מן המניין. הוא הובל אל חדר הניתוחים, כשהוא זוכה לאותו יחס שאותו מקבלים המאושפזים בבית החולים הוותיק. לראשונה בחייו הוא יצטרך לשהות כמשך שעות בחדר הניתוח, כשהוא מצידו השני של המטבע. "התחושה הייתה בהחלט מוזרה", נזכר ר"ד בלינקי בבוקר ההוא, שבו הושתלה הכליה הכליה החדשה בגופו. "בפעם הראשונה הבנתי מה חווה חולה בדרכו אל חדר הניתוח".

"הסנדלר הולך יחף"

בלינקי נולד במוסקבה לפני 59 שנים, ובשנת 1981 השלים את לימודי הרפואה שלו בבית הספר לרפואה שם. בסוף אותו העשור ניהל את היחידה לרדיולוגיה וסקולרית פולשנית בבית החולים האוניברסיטאי בבירה הרוסית. כבר אז הוא הסתמן כאחד המומחים הגדולים בתחום העיסוק שלו.

בשנת 1990, עזב את ברית המועצות המתפוררת ועלה לישראל. הוא החל לעבוד כרופא בבית החולים בילינסון ותוך פחות מעשור מונה למנהל היחידה לרדיולוגיה וסקולרית פולשנית בבית החולים הישראלי. מומחה בעל שם עולמי.

הקשר שלו לעולם השתלחות הכליה החל כבר בשינותיו הראשונות כרופא בבילינסון. "בעבר, כל תור" מי הכליה היו צריכים לעבור צנתור כדי לבדוק את

כרופא בכיר בבילינסון, ובעל שם עולמי בתחומו, הכיר ד"ר אלכסנדר בלינקי כל פינה ופינה בבית החולים. רק שהפעם, הוא הגיע לשם מהצד השני, כדי לעבור השתלת כליה בעצמו, מתורם אלטרואיסטי. "אתה לומד שהרופא הוא לא כל יכול", הוא אומר

היכולות שלהם לתרום", הוא מסביר. "גם הנתרמים היו עוברים את אותו ההליך. עד לפני עשר שנים, כל הנתרמים והתורמים היו עוברים דרך המחלקה שלנו בבית החולים. העיסוק שלי בתחום הזה היה כמעט יומיומי. מהמקרים הפשוטים, ועד למקרים סבוכים במיוחד".

דרווקא התחום שאותו חקר במשך שנים, נגע בו באופן אישי כשהפך לחולה במחלה אוטואימונית שהי פכה אותו לנזקק לכליה חדשה. "הסנדלר הולך יחף", הוא אומר בחייו. "הבנתי שאין מנוס מלהחליף את הכליה".

לדבריו, ההחמרה במצבו נבעה בשל החשיפה הגבוהה לקרינה במסגרת עבודתו. "למעשה, בגלל הרי-

צון שלי לרפא ולתרום, ניווקתי", הוא אומר. "אבל האמנתי ואני עדיין מאמין שאני עושה את הדבר הנכון, לתועלת כלל החולים, והמחיר האישי שאני משלם, הוא ככל הנראה חלק מאותה עסקת חבילה של להיות יומיומי".

השלב הראשוני של ההתמודדות עם המחלה היה קשה במיוחד. "חשבתי שהחיים נגמרו", הוא אומר בכאב, כשהוא נזכר בימים ההם. "אני אדם שחי את העבודה, והשבר הראשוני נרשם כאשר הבנתי שרוב הסיכויים שלא אוכל לעבוד עוד במקצוע שאני כל-כך מחובר אליו".

בשלב השני, החל בלינקי לבדוק אחר אפשרות של תרומת כליה. "פניתי לארגון 'מתנת חיים' שאותו

מנהל הרב ישעיהו הבר", הוא אומר, "ונדרהמתי מקבלת הפנים החמה שקיבלתי מאנשי הארגון. הם עשו הכל כדי שארגיש טוב יותר. דיברו איתי, עודדו אותי ועשו כל שביכולתם כדי שאחוש קצת יותר טוב. הרב הבר, שנתגלה לפני כמומחה גדול בתחום הכליות, אמר לי: 'אתה צריך להתמודד עם המחלה. תן לי להתמודד עם החיפוש אחר תורם כליה'. זה ריגש אותי ונתן לי כוחות להמשיך להתמודד עם החולי ועם התולדות שלו".

עוצמת הטוב

שמונה חודשים לאחר מכן, התקשר הרב הבר להודיע לו שנמצא תורם – מנחם בן שחר, בן 39, נשוי ואב לשני שמתגורר ביישוב פני קרם שבגוש עציון.

כמה ימים לפני ההשתלה, פגש לראשונה את האישי שעתידי להציל את חייו. "במשך שנים ראיתי את המפגשים בין התורמים לנתרמים", הוא מספר. "מעולם לא חשבתי שאהיה בעצמי באותה הסיטואציה. אי אפשר להגדיר במילים את ההתרגשות שאתה חווה ברגעים האלה".

שום דבר לא הכין את ד"ר בלינקי למפגש הזה, עם תורם הכליה שלו. עשרות שנים של עיסוק רפואי, בקרבת הבמה של הרפואה בישראל, לא יכלו להכין אותו ולו כמעט לרגע בו יישכרו החומות כולן והוא יעמוד נרגש מול איש שאותו לא הכיר מעולם, ועתידי בעוד ימים ספורים להפוך לחלק בלתי נפרד מחייו. "נפגשנו בחדר האשפוז", מספר בלינקי, "התרגשתי מאוד. הוא פשוט אדם מדהים. מדהים. אין לי מילים להגדיר את עוצמת הטוב שיש בו ובכני משפחתו".

"אתה פוגש אדם שמאמין בלעשות טוב לשני", הוא אומר כשקולו רועד. "אין באמת הגדרה שיכולה לתאר את שאתה חווה באותם הרגעים. אתה נדהם ונרגש כאחד, מאושר שעוד יש אנשים טובים כאלו בנינו, ובמקביל, אתה עומד מול ניתוח לא פשוט, והלחץ גם הוא עושה את שלו. זה מעמד מאד מיוחד, שמשלב בתוכו כלי-כך הרבה רגשות".

ד"ר בלינקי, יכולים להעיר כל מכריו, הוא איש שמ' תקשה להתרגש. הוא ראה אין-ספור מקרים רפואיים סבוכים, רגעים קשים ומרגשים כאחד, ובכל זאת, ליבו עמד איתן אל מול מציאות החיים. "36 שנה בפעילות רפואית מלמדת אותך הרבה מאד על החיים", הוא אומר. "אתה לומד שהרופא הוא לא כלי-כול".

הדרך לניתוח הייתה מיוחדת ושונה עבורו. "כל החיים שלי אני מטפל באנשים חולים, ופתאום, מט' פלים ביי", הוא אומר. "זה הרגיש לי מוזר, אבל היה כזה גם משהו חיוכי. לראשונה הרגשתי מה מרגישים החולים, בדרכם אל חדר הניתוח".

ארבעה חודשים מאוחר יותר, כבר שב בלינקי לעבודתו. "נולדתי מחדש", הוא אומר, "אבל נולדתי עם משהו נוסף בתוכי. הכליה של מנחם שנמצאת בתוכי, קשרה את גורלי בגורלו. מאז ועד היום, בכל חולה שטיפלתי, הרגשתי שמנחם נמצא יחד איתי. אני חש שאנחנו מצילים ביחד את החיים של כל חולה שבו אני מטפל".

רועי שרון ואביו

דברים ששמעתי מאבא

חזן מההנאה ביריעה שעשיתי משהו גדול ומ' שמעותי. בסוף גם זכיתי באחות חדשה. ואנחנו בקשר רצוף".

מתי נודע לך למי התרומה?

"הגעתי לבדיקות בבלינסון, ניגשה האחוז המתאמת ושאלה אם אני מעוניין לפגוש את הנתרמת. עניתי בחיוב, ושם פגשתי את רעה עמית – רעייתו של ניצב ברימוס אריה עמית. הייתה פגישה מרגשת. אמרתי לה שאני שמח ומתרגש, וגם אני אסיר תודה לקב"ה שבירך אותי בגיי לי בכריאות טובה שמאפשרת לי לתרום. אדם יכול לחיות עם כליה אחת, אז כנראה שקיבלתי שתיים – אחת בשבילי ואחת שתהיה פיקרון שאוכל להעביר למי שצריך".

קיבלת תגובות בסגנון נפלת על הראש?

"מעט מאוד. לא יודע אם בצחוק או בהערכה. קיבלתי בעיקר מאות ברכות מהחברים שלי מכל המעגלים. לפחות עוד אדם אחד ביישוב נכנס בעקבות הפרסום לתהליך של תרומת כליה. אני מקווה שבשמיים ירשמו גם את התרומות שיבואו בעקבותיי".

ועדיין סבלת מכאבים אחרי הניתוח?

"ידעתי שזה כואב, ובאמת כאב לי מאוד. חט' פתי גם שפעת במשך שלושה שבועות, והשילוב הזה נטרל אותי לחודש וחצי. לא כולם סובלים ככה. אבל אם זה היה נגמר בלי כאבים, אז על מה השכר?".

בתקופה שבאב לך, היו בך רהורי הרטה?

"אפילו לא לשנייה. לזכותם של צוות בית החולים היחס אלי כמו לז'איי-פי. לכל ציוץ ולכל בקשה מיר נענו".

שנה אחרי, אתה מרגיש בהסרונה של הכליה? "לא מרגיש שום חסר. פעיל ובריא כמו לפני התרומה".

יחה אחת שהייתה לי עם אבא בסלון לפני שנתיים, תינצר כנראה ביוכרונגי עור הרבה שנים. "החלטתי לתרום כליה, לא למישהו שאני מכיר", הוא ביישר לי בנוף שלאנטייתי. "יש לך התנגדות?" הרמתי גבה ותייתי ממתי הוא זקוק לאישור שלנו. "אני בריא", הוא אמר, "ופגשתי חבר שבדיוק תרם. גם לי יש אפשרות להציל חיים".

הוא בן 65, נהג אמבולנס במד"א, גר בקרני שומרון, נשוי לעדי, אב לארבעה, סב ל'11. עד לפני עשור עוד שירת בחטיבת המילואים של צנחנים. כמעט שנה חלפה מאז הניתוח. אבא כבר חזר לעבודה, לטיולים, לפעילות גופנית מלאה. פתחתי שוב את הנושא, כדי לברר איך נראים החיים עם כליה אחת פחות. "חשבתי על זה כמה שנים אבל מסיבות שונות רחיתי את ההחלטה", הוא אומר. "העניין קיבל תאוצה אחרי ש'מתנת חיים' חילקו פלאיירים בימים הנוראים, ואת ההחלטה קיבלתי כשפגשתי בחתונה חבר טוב, פראמריק, שסיפר שתרם כליה והוסיף שהוא מרגיש יותר טוב מאשר קודם. 'פזיות לא חסר לי כלום, לא כואב', הוא סיפר. 'אבל נפשית הרבה יותר טוב כי הצלתי חיים, והתרומה הצליחה'. באותו יום החלטתי לעי בור לפסים מעשיים ודברתי עם אמא ואז אתכם. ברוך השם, כמעט שנה אחרי, אני מרגיש נהדר, והנתרמת חוזה לחיים תקינים".

ביקשת אישור מאימא?

"אם היא הייתה מתנגדת הייתה לי בעיה, אבל לא חשבתי שהיא תתנגד, והיא אכן אמרה שהיא לא תומכת אבל גם לא תתנגד".

יש לך שתי בליות בריאות, למה לוותר על אחת?

"כדי לעשות חסר גדול לאדם. לא ידעתי מי יקבל את הכליה, אבל ידעתי שאוכל לשנות חיים של אדם. זה משהו שלא נמדד בכסף ואין בזה רווח

מתני באמת יצא לך להציל חיים!?

מתנת חיים

מתנדבים למען השתלת כליה

מיסודו של הרב הבר

**לפרטים ובירורים
על תרומת כליה:**

02-500-0755

לתרומות: *2716

מתנת חיים
מסעדה לזיווג לזיווג

גם הכסף הקטן שלך יכול להציל חיים!
הצטרפו היום והתחילו לעגל לטובת מתנת חיים.

מסעדה
לזיווג לזיווג

היכנסו ללינק: <https://bit.ly/MC-RU>
או התקשרו *2716